

שדולת הנשים בישראל
لهبي النساء في إسرائيل
The Israel Women's Network

14/07/2025

יח' בתמוז התשפ"ה

כשל מערכתי ביישום מתווה סיוע לבנות זוג לשעבר של משרתי מילואים - ישיבת מעקב

בהמשך לנייר העמדה המפורט שהוגש לוועדה ביום 3.7.2025 בדבר כשל מערכתי ביישום מתווה סיוע לבנות זוג לשעבר של משרתי מילואים, ובהמשך לדיון שקיימה הוועדה בשבוע שעבר, אנו מבקשות להביא בפני הוועדה את הממצאים שעלו בדיון ואת המלצותינו ליישום מיידי של הפתרונות שהוצגו.

כפי שפורט בנייר העמדה, המתווה החדש שנכנס לתוקף ביוני 2025 פוגע בפרטיותן של אמהות גרושות ממשרתי מילואים וחושף את בקשותיהן לבני זוגן לשעבר, המשרתים במילואים פעיל. לפי פניות שהגיעו לקו של אליס בשדולת הנשים, מצב זה מונע מהן בפועל לממש את זכויותיהן ומאפשר הפעלת אלימות כלכלית כנגדן.

בדיון שקיימה הוועדה בשבוע שעבר התברר כי למעלה מ-10,000 נשים גרושות זכאיות למענקים שונים במסגרת המתווה החדש בשווי מיליוני שקלים. עם זאת, נשים רבות נמנעות מהגשת בקשותיהן בשל החשש מחשיפה לבני זוגן לשעבר, ובכך מאבדות למעשה את זכויותיהן למענקים המגיעים להן. יתרה מזו, נשים שאכן הגישו בקשות למענק החד פעמי בסך 3,000 ש"ח נדחו בטענה שאין מקור תקציבי זמין, זאת למרות שהמקור התקציבי אושר כבר בדצמבר 2024 בהחלטת ממשלה 2540.

בנוסף, עלה בדיון כי קרן הסיוע מקיימת ממשק רחב עם הגרוש ומתקשרת אליו בעניינים הקשורים לבקשות שהגישה הגרושה, לרבות מענקי בייביסיטר ומענק חליף משמורת. דפוס זה ממשיך לייצר, כפי שדיווחנו בדיון הקודם, אלימות כלכלית ומניפולציות מצד הגרוש, לרבות איומים להפסקת מזונות.

במהלך הדיון אישרו נציגות צה"ל את קיומם של מנגנוני חשיפה ויידוע לגרוש בנוגע לבקשות בת הזוג לשעבר. יחד עם זאת ציינו נציגי קרן הסיוע, כי תיעשה חשיבה לצמצום חשיפת הנתונים לגבי בקשות בת הזוג לשעבר ומיקוד לפתרון הבעיה.

במהלך הדיון הנחתה יו"ר הוועדה מספר הנחיות מהותיות:

ראשית: דרישה לבטל את מנגנון היידוע בהודעות ושיחות טלפון למשרת על מנת למנוע הסלמה של היחסים בין המשרת לבת זוגו לשעבר.

שנית: הפעלת מתווה מיוחד להגשת בקשות מוסתרות במקרים של אלימות בין בני הזוג והתנכלות.

שלישית: הוצע לבחון פתרון ארוך טווח הכולל העברת הטיפול בנושא לביטוח הלאומי, בדומה למסלול מזונות קיים.

לבסוף: התבקשו נציגות צה"ל לספק נתונים ופירוט מלא, בתוך יומיים, בנוגע לכמות הבקשות שהוגשו וכמות הנשים שאכן קיבלו את המענקים בפועל. ממה שידוע לשדולת הנשים, נתונים אלו לא הועברו עד לכתיבת שורות אלו.

שדולת הנשים בישראל
لهبي النساء في إسرائيل
The Israel Women's Network

המלצותינו ליישום

בשים לב לאמור לעיל ועל בסיס הדברים שנאמרו על ידי יו"ר הוועדה הנכבדה, אנו מבקשות יישום מיידי של הפתרונות הבאים:

תיקון הכשלים התקציביים והמבניים: מימוש מיידי של המענק החד פעמי בסך 3,000 ש"ח שאושר בהחלטת ממשלה 2540.

העברת הטיפול במתן הסיוע לבנות זוג לשעבר למוסד לביטוח הלאומי, בהתאם להנחיית יו"ר הוועדה ובדומה למסלולי הסיוע הקיימים כגון מזונות ותשלומי קצבאות. ביטוח לאומי מהווה הגורם המומחה והמוסמך למתן קצבאות ומענקים, בהיותו בעל הידע המקצועי, המערכות הטכנולוגיות המתקדמות ומאגרי המידע הנדרשים. יתרה מזו, ביטוח לאומי פועל במסגרת פעילות יזומה המאפשרת יידוע והסברה ישירה לאוכלוסיות זכאיות (במקרה שלנו, נשים גרושות ממשרתי מילואים) בדבר זכויותיהן והטבותיהן - בדומה לפרקטיקה הנהוגה במקרים דומים. פתרון זה יאפשר טיפול מקצועי ובלתי תלוי בבן הזוג לשעבר שלא תמיד משתף פעולה בנושא. המעבר למוסד אזרחי מתמחה יחזיר את עקרון הפרטיות האישית ויבטיח מימוש יעיל של המתווה בהתאם למטרותיו המקוריות.

פתרון חלופי למתווה הביטוח הלאומי: המעטת הממשק עם המשרת - בן הזוג לשעבר ויצירת מסלול מקביל לבת הזוג לשעבר לקבל מידע בנוגע לבקשותיה. ביטול הצורך בממשק מיותר בין קרן הסיוע למשרת בעניינים הקשורים לבקשות האם - בת הזוג לשעבר של המשרת, וכן מתן עדכונים ישירים לאם - בת הזוג לשעבר על סטטוס בקשותיה.

יצירת מסלול "מוגן" במקרי אלימות: כחלופה למתווה העברת הטיפול לביטוח הלאומי, או עד ליישומו, נבקש יישום מיידי של הנחיית יו"ר הוועדה להקמת מתווה מיוחד שיאפשר הגשה נפרדת על ידי האם - בת הזוג לשעבר, מבלי שבקשתה תהיה חשופה לבן הזוג לשעבר. מנגנון זה יאפשר המשך מתן הסיוע תוך הגנה על האמהות הפגיעות ביותר, עד לביצוע הרפורמה המבנית המוצעת.

לאור חומרת הפגיעה המתמשכת באלפי נשים וילדיהן, ובהתחשב בכך שמדובר בהפרת זכויות יסוד, אנו מבקשות מיו"ר הוועדה להוביל את התיקונים הנדרשים ולהפעיל את סמכותה כדי להבטיח שהגורמים המוסמכים יפעלו ליישום מעשי של הפתרונות שהוצגו בדיון. השינויים הנדרשים הם קריטיים למען אלפי הנשים והילדים הזקוקים לסיוע זה.

בשל הזמן הרב שעבר ובשל העובדה שכל פעם יש זכויות חדשות למשפחות המילואים, **אנו מבקשות להסדיר את מעמדם של הגרושות כמעמד גורף ושווה ולא רק לדון בכל פעם בזכות כזו או אחרת או המענים מצומצמים ייחודיים.** העוול שנגרם פגע בעשרות אלפי ילדים שחיים תחת אלימות כלכלית ורגשית ולא מקבלים סעדים בסיסיים בזמן שהאמהות קורסות כלכלית ורגשית תחת הנטל.

בכבוד רב ובברכה,

שדולת הנשים בישראל פורום נשות המילואים